



EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 4.4.2007
COM(2007) 158 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

No Monterejas konferences līdz Eiropas konsensam attīstības jomā: ievērosim saistības

{COM(2007) 163 galīgā redakcija}
{COM(2007) 164 galīgā redakcija}

SATURS

Ievads	3
1. Eiropas Savienība kopumā ir izpildījusi savas saistības palielināt palīdzību 2006. gadā, taču būs vajadzīgi saskaņoti papildu pūliņi, lai ievērotu nākamās termiņus.....	3
2. Jāpalielina tirdzniecības palīdzība, lai jaunattīstības valstis varētu izmantot tirdzniecības liberalizācijas priekšrocības — nepieciešams īstenošanas plāns.....	5
3. Jāuzlabo Eiropas palīdzības kvalitāte un efektivitāte — Komisija ir ierosinājusi rīcības kodeksu darba dalīšanai.....	6
4. Secinājumi.....	6

IEVADS

Eiropas Savienība (ES), 2005. gada decembrī pieņemdamā Eiropas konsensu attīstības jomā, ir atvēlējusi attīstībai centrālo lomu ārējās attiecībās, kā arī piešķirusi tai vēl nebijušu politisko dimensiju. Pirmo reizi kopējs redzējums, kurā vienojušies Padome, Parlaments, Komisija un visas 27 dalībvalstis, ES rīcībai piešķir vajadzīgo satvaru, lai iespējami iedarbīgāk reaģētu uz nabadzību un arvien lielāko nevienlīdzību visā pasaulē, izveidotu saskaņotāku pieeju, sastopoties ar tādiem pasaules mēroga izaicinājumiem kā klimata pārmaiņas, enerģija, migrācija un drošība, kā arī globalizācijas sociālais aspekts. Tā ir svarīga ilgtspējīgas attīstības stratēģijas daļa, kas tagad ietilpst ES vispārējos mērķos.

Atzīstot attīstības veicināšanas līdzekļu lielo nozīmi un plašo klāstu, ES ir nolēmusi ievērojami palielināt palīdzību, kas vajadzīga vairāk nekā jebkad agrāk, lai paātrinātu progresu ceļā uz Tūkstošgades mērķu sasniegšanu.

Pēc 2002. gada Monterejas konferences par attīstības finansēšanu Eiropas Savienība ir apņēmusies palielināt attīstībai paredzētās palīdzības apjomu. Tā jo īpaši apņēmas kolektīvi piešķirt palīdzībai attīstības jomā 0,39 % no sava nacionālā kopienākuma 2006. gadā un 0,56 % — 2010. gadā, 2015. gadā šim apjomam sasniedzot 0,7 %. ES aktīvi piedalījās Parīzes deklarācijas pieņemšanā par palīdzības efektivitāti un apņēmas pamatīgi pārveidot savu palīdzības sistēmu.

Eiropas Savienība atzīst, ka galvenokārt tieši partnervalstis ir atbildīgas par savu attīstību, un apņemas sniegt palīdzību, kas būtu piemērota tieši to īpašajām vajadzībām. ES veic savu darba daļu, veicot ieguldījumus sociālajā sektorā, infrastruktūrā, iestāžu reformā un veicinot labu pārvaldību.

Attīstības valstis un Eiropas Savienība nu ir vienotas vēl nebijušā politiskā satvarā, kurā palīdzību papildina politiskais dialogs. Eiropai ir pienākums panākt stāvokļa uzlabošanos. Tās ietekmei jābūt tikpat lielai kā sagādāto līdzekļu apjomam.

Padome ir piešķirusi Komisijai pilnvaras pārraudzīt, kā tiek izpildītas šīs saistības. Pamatojoties uz jaunākajiem pētījumiem, Komisija šobrīd vēlas nākt klajā ar trim priekšlikumiem, lai nodrošinātu saistību pilnu izpildi.

1. EIROPAS SAVIENĪBA KOPUMĀ IR IZPILDĪJUSI SAVAS SAISTĪBAS PALIELINĀT PALĪDZĪBU 2006. GADĀ, TAČU BŪS VAJADZĪGI SASKAŅOTI PAPILDU PŪLIŅI, LAI IEVĒROTU NĀKAMOS TERMIŅUS

Eiropas Savienība 2002. gadā jo īpaši apņēmas kolektīvi piešķirt palīdzībai attīstības jomā 0,39 % no sava nacionālā kopienākuma 2006. gadā. Šis mērķis ir ne tikvien sasniegts, bet pat pārsniegts. ES 2006. gadā palīdzībai attīstības jomā ir kolektīvi piešķirusi 0,42 % no sava nacionālā kopienākuma.

Sasniegto uzskatāmi ilustrē šādi salīdzinoši dati.

- 2006. gadā ES palielināja palīdzību attīstības jomā līdz 48 miljardiem euro, kas ir ievērojami vairāk nekā 35 miljardi euro 2004. gadā un 45 miljardi euro 2005. gadā.
- Vienas dalībvalsts palīdzība pārsniedza 1 % no tās nacionālā kopienākuma.
- Desmit dalībvalstis, kas pievienojās ES 2004. gadā un sākumā kopējā palīdzības kasē iemaksāja visai niecīgas summas, nu ir divkārt palielinājušas savu ieguldījumu, pierādīdamas arī to, ka spēj izpildīt Kopienas tiesību aktu prasības, un demonstrēdamas labo gribu sasniegt individuālos mērķus.
- Šī palīdzība atbilst gandrīz 100 euro uz katru Eiropas iedzīvotāju gadā un 40 euro katram jaunattīstības valstu iedzīvotājam, kura iztikas līdzekļi ir mazāki par 1 dolāru dienā.

Izmantojot to pašu salīdzinājuma shēmu, var konstatēt, ka ASV palīdzība, kas atbilst 0,17 % no nacionālā kopienākuma, ir 53 euro uz katru ASV iedzīvotāju, bet Japānā šie rādītāji attiecīgi ir 0,25 % un 69 euro.

Neraugoties uz kopējiem pūliņiem, pastāv ievērojamas atšķirības dalībvalstu sniegtajā. Dažas dalībvalstis novirza attīstībai vairāk nekā 0,80 % no nacionālā ienākuma, ievērojami pārsniedzot visaugstākos mērķus, savukārt citas ievērojami atpaliek no vidējā rādītāja vai pašu noteiktajiem mērķiem vai arī 2006. gadā ir samazinājušas savu palīdzību salīdzinājumā ar 2005. gadu. Tāpat ir skaidrs, ka liela papildu palīdzības daļa izpaužas kā parādu sloga atvieglošana. Turpmākajos gados sevišķi svarīgi būs turpināt palielināt palīdzību attīstības jomā kopumā, vienlaikus samazinot parādu atlaišanas daļu.

Pievēršoties ES palīdzības sadalījumam, izceļas Āfrikai piešķirtā prioritārā loma, proti, puse no ES palīdzības līdzekļiem nokļūst šajā kontinentā, kurš no 2010. gada saņems papildu palīdzību 10 miljardus euro gadā.

Kopumā raugoties, ES var uzskatīt, ka šis ir labs sākums, kas ļauj cerēt uz saistību izpildi līdz 2010. gadam, taču šo tendenci un rezultātu turpmākā attīstība būs atkarīga no spējas mobilizēt politisko un sabiedrisko atbalstu. Šobrīd vērojamā palīdzības palielināšanās dažās dalībvalstīs ir daļēji izskaidrojama ar parādu atlaišanu vai citiem vienreizīgiem pasākumiem, īpaši humānās palīdzības jomā. Lai palīdzības budžets turpinātu palielināties arī turpmāk, nākotnē vajadzēs mobilizēt jaunas plānojamās palīdzības plūsmas.

Šī balance ir pozitīva, taču nevienlīdzīga, turklāt ir nepieciešams rūpīgi pārbaudīt ES palīdzības budžeta attīstību, tāpēc Komisija iesaka katrai dalībvalstij līdz 2007. gada beigām pieņemt vadlīnijas, kā nodrošināt pakāpenisku valstu palīdzības palielināšanu līdz 2010. un 2015. gadam, lai novērstu jebkādu novirzīšanos no kolektīvajām vai individuālajām saistībām.

2. JĀPALIELINA TIRDZniecības PALĪDZĪBA, LAI JAUNATTĪSTĪBAS VALSTIS VARĒTU IZMANTOT TIRDZniecības LIBERALIZĀCIJAS PRIEKŠROCĪBAS — NEPIECIEŠAMS ĪSTENOŠANAS PLĀNS

Vistrūcīgāko valstu daļa starptautiskajā tirdzniecībā joprojām irniecīga, lai gan tām piešķirts labvēlības režīms, īpaši Eiropas tirgū. Papildus tehniskajai palīdzībai un tirdzniecības politikas īstenošanai (tostarp, piemēram, muitas politikas jomā) pēdējos gados ir izveidojusies vienprātība, ka nedrīkst apstāties pie sasniegtā un sadarbības stratēģijās jāiekļauj atbalsts ražošanas kapacitātes un ar tirdzniecību saistītās infrastruktūras attīstībai, kā arī citu piedāvājuma ierobežojumu pārvarēšanai.

ES 2005. gada decembrī apņēmas īstenot tirdzniecības palīdzību, kas no 2010. gada būs 2 miljardi euro gadā visām jaunattīstības valstīm, no tiem 1 miljards euro būs Kopienas palīdzība, ko papildinās vēl 1 miljards euro kā dalībvalstu divpusējā palīdzība.

Padome 2006. gada oktobrī aicināja Komisiju un dalībvalstis vienoties par kopēju stratēģiju tirdzniecības palīdzībai. Saskaņā ar Komisijas viedokli šai stratēģijai jāietver šādi galvenie elementi:

- kā paziņots, ES tirdzniecības palīdzības pieaugumam no 2010. gada jāsasniedz 2 miljardi euro gadā. Komisija var lepoties ar labu sākumu, lai ievērotu savas saistības. Dalībvalstu palīdzības līmenim jāsasniedz 600 miljoni euro 2008. gadā, lai tās ievērotu savas saistības. Pretējā gadījumā vajadzēs noteikt īpašus pasākumus, lai liktu tām mainīt kursu;
- nozīmīga šo līdzekļu daļa jāpiešķir ĀKK valstīm atbilstoši Ekonomiskās partnerības nolīgumiem (EPN). Stratēģijā jāprecizē, kāda summa paredzēta ĀKK valstīm;
- jāidentificē partnervalstu vajadzības, pamatojoties uz to pašu izstrādātajiem novērtējumiem, kā arī pastāvošajiem starptautiskajiem mehānismiem. Ir ļoti svarīgi, lai šajā procesā iesaistītos pilsoniskās sabiedrības un privātā sektora pārstāvji, un jārada tam labvēlīgi nosacījumi. Turklāt jānodrošina, lai ES atbalstītie pasākumi un reformas būtu ilgtspējīgi;
- palīdzībai jākļūst efektīvākai, īstenojot izsludināto reformu, īpaši jāuzlabo kopējā plānošana, darba dalīšana, palīdzības saskaņošana un efektīvāki palīdzības paņēmieni, piemēram, budžeta palīdzība un līdzfinansēšana;
- ĀKK reģiona valstīm jāveido reģionāli fondi, no kuriem būs iespējams segt vajadzības, kas būs noteiktas ekonomiskās partnerības nolīgumos, un atbalstīt reģionālo integrāciju, saskaņoti novirzot ES palīdzību pa noteiktiem kanāliem. „Infrastruktūras partnerība Āfrikai”, kas izveidota 2006. gadā, ir pirmā šāda veida iniciatīva, tajā jau piedalās vairākas dalībvalstis, bet citas ir aicinātas pievienoties šiem saskaņotajiem pūliņiem.

3. JĀUZLABO EIROPAS PALĪDZĪBAS KVALITĀTE UN EFEKTIVITĀTE — KOMISIJA IR IEROSINĀJUSI RĪCĪBAS KODEKSU DARBA DALĪŠANAI¹

Izvērsot darbības saistībā ar sadarbību attīstības jomā un palielinot šo darbību skaitu, pēdējos gados ir izveidojušās sarežģītas struktūras, kuru pārvalde partnervalstīm izmaksā dārgi.

Saskaņošana, ko aktīvi atbalsta Komisija, ir galvenais stūrakmens Parīzes darba kārtībai par palīdzības efektivitāti, kurai ES ir pievienojusies bez atrunām.

Šai ziņā būtiski svarīgi ir trīs aspekti:

- darba dalīšana. Komisija ierosina pieņemt neobligātu un elastīgu ES rīcības kodeksu, lai veicinātu donoru savstarpējo papildināmību un tādējādi uzlabotu efektivitāti.
- sadarbības programmu pielāgošana un pieskaņošana partnervalstu stratēģijām un procedūrām. Šie principi ir nostiprināti Parīzes deklarācijā un Eiropas Konsensā. Taču reālā situācija ir visai atšķirīga. No vienas puses, netiek ievērots valstu budžeta cikls, no otras puses, ir izvirzīts pārāk daudz nosacījumu, un tas apdraud palīdzības ilgtspējību un prognozējamību. Komisija uzskata, ka nu ir pienācis brīdis īstenot „līguma” koncepciju saistībā ar Tūkstošgades mērķu taustāmajiem rezultātiem, kas aizstātu atsevišķo donoru tradicionālo nosacījumu ikgadējo pārbaudi;
- palīdzības nosacījumi. Plānotajam atbalstam un budžeta atbalstam ātri jāklūst par iecienītākajām palīdzības sniegšanas metodēm, neizslēdzot citas iespējas, ja tās ir piemērotākas. Palīdzības izkliešana un daudzu nelielu projektu pastāvēšana, piemēram, Tanzānijā, kur veselības aprūpes nozarē vien ir vairāk nekā 600 projektu, kuru budžets nepārsniedz 1 miljonu euro, nepārprotami rada nevajadzīgas izmaksas un mazina efektivitāti.

Papildus minētajām reformām jābūt vērojamam nopietnam progresam ceļā uz divpusējās palīdzības un Kopienas palīdzības kopējo plānošanu.

4. SECINĀJUMI

ES visaugstākajā politiskajā līmenī ir uzņēmusies ambiciozas saistības attīstības jomā, nolemdama pakāpeniski palielināt sniegto palīdzību, lai 2015. gadā tā sasniegtu 0,7 % no nacionālā kopienākuma jeb attiecīgi 164 euro no katra Eiropas pilsoņa gadā, un veikdama vajadzīgos pasākumus, lai palielinātu visas Eiropas sniegtās palīdzības efektivitāti kopumā.

No vārdiem jāpāriet pie darbiem — tas nozīmē saistību ievērošanu un politisku gribu. Runa nekādā ziņā nav par ES iestāžu līdzsvara izmaiņām vai Komisijas pilnvaru paplašināšanu attīstības jomā, bet gan par stiprāku un efektīvāku Eiropu, kas spēj pavērt labākas izredzes mūsu planētas neaizsargātākajiem un vājākajiem iedzīvotājiem. Šīs izredzes Eiropa var piedāvāt tikai kolektīvas rīcības rezultātā.

¹ COM(2007) 72.